

Huid van fruit

Eet 2 stuks fruit per dag, dat is gezond. Zo eten we appels, peren, aardbeien van eigen bodem. Maar ook sinaasappels, bananen, kiwi en ananas. Sommige fruitsoorten zijn van buiten stekelig maar smaken heerlijk zoet. Ander fruit ziet er zacht uit, maar blijkt bitter. De leerlingen bekijken stilleven van fruit, ook van kunstenaars en maken hun eigen stilleven waarbij ze goed letten op de huid van fruit.

Opdracht: Maak een collage van een fruitstilleven.

Doelen

- ◆ Met deze les kun je aansluiten bij **kerndoel 34**: basisregels voor een gezond voedingspatroon en voedingsmiddelen uit de schijf van vijf en **kerndoel 41**: verschillende manieren van voorplanting van planten.
- ◆ De leerling kent het begrip afsnijding, kan het herkennen in een afbeelding en kan de ruimtelijkheid van een afbeelding versterken door gebruik te maken van afsnijding.
- ◆ De leerling kan, al knippend, de rand van een vorm bewerken. De leerling kan gelijktijdig de linker en rechterhand gebruiken bij het knippen van vormen.
- ◆ De leerling kan een afdruk maken door met oliepastel over papier te wrijven dat op ruw materiaal is gelegd.
- ◆ De leerling kan vormvarianten knippen en de vormen op het papier schuiven om te zoeken naar een passende indeling.

Materiaal

Je hebt nodig voor knippen/plakken papier:

- papier; wit, gekleurd of bewerkt, A4 formaat (voor de vormen)
- papier, wit of gekleurd (voor de achtergrond)
- schaar
- lijm

Je hebt nodig voor rubbing:

- oliepastel
- dun tekenpapier, A5-A4, wit en/of gekleurd
- allerlei materiaal waar je een afdruk van kunt maken

Je hebt nodig voor onderzoek:

- (kopieer)papier of het materiaal van de werkwijze
- schaar
- evt. potlood

Bijzonderheden:

- Zorg voor een doos met twee handgaten.
- Koop verschillende soorten fruit, inclusief exotische fruitsoorten.
- Wanneer je de opdracht combineert met een collagetechniek dan volg je onderstaande stappen.

Stap 1: maak afdrukken (rubbing of verf)

Stap 2: knip of scheur uit de vellen met afdrukken vormen van fruit.

Stap 3: schuif de vormen voor en achter elkaar zodat een stilleven ontstaat.

En verder

- Je kunt de opdracht gebruiken om het te hebben over de voortplanting van planten. <https://schooltv.nl/video/nieuws-uit-de-natuur-fruit-en-vruchten/#q=fruit>
- Liedje over het verschil tussen groente en fruit: <https://schooltv.nl/video/wanneer-is-het-groente-wanneer-is-het-fruit-liedje-van-groenteman-gijs/#q=fruit>
- De twee stilleven van de kunstenaars: links Paul Cézanne en rechts Vincent van Gogh

De les in fases

Oriënteren

1. Bespreek het vormdoel.
2. Vraag leerlingen of ze weten wat het is. Leg het zelf uit of toon het filmpje. Is dit vormdoel al eerder aan bod gekomen? Herhaal dan kort de informatie.
3. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen betekenis en bespreek het kort.
 - Zet een voeldoos op tafel en verstop er ongezien een stuk fruit in. Laat een leerling voelen en daarvan een beschrijving geven, zonder te vertellen wat het is. Je kunt daarbij vragen stellen als: Is het groot/klein? Is het hard/zacht? Wat is de vorm? Hoe voelt het aan? Laat de klas raden. Herhaal dit een paar keer. En stop er ook een hele exotische vrucht in.
 - Leg nu al het fruit op tafel en vergelijk het met elkaar. Wat zijn de verschillen? [Bespreek de vorm, de hardheid, de kleur, de huid]
 - Hier zie je vier fruitschalen. We noemen het ook wel een stilleven. Wat valt je op? Welke schaal ziet er aantrekkelijk uit? Waarom vind je dat?
 - Wat kun je zeggen over de manier waarop deze kunstenaars het fruit hebben weergegeven? Wat kun je zeggen over de sfeer van het stilleven?
4. Bespreek de opdracht.
5. Leg de werkwijze rubbing uit. Doe de techniek zelf voor, toon het filmpje of herhaal kort de inhoud.
6. Geef leerlingen daarna het materiaal zodat ze kunnen oefenen.
 - Vind je deze afdruk goed gelukt? Hoe zou je hem donkerder of lichter kunnen maken?
 - Ik zie dat je het lastig vindt om een afdruk te maken. Zullen we het eens samen proberen?

Onderzoeken

1. Geef leerlingen de tijd om te onderzoeken wat ze willen maken.
2. Ze doen dat door vormen te knippen en daarmee te schuiven.
3. Gebruik eventueel de bouwsteen onderzoek. Toon het filmpje, leg zelf uit of herhaal kort de informatie.
4. Begeleid de leerlingen individueel door het stellen van reflectievragen. Suggesties:
 - Ja, dat zijn al goede vormen. Kun je ook nog een andere vorm groente knippen?
 - Je kunt het fruit zo neerleggen. Kan het ook op een andere manier?
 - Welke figuur wil je afsnijden? Aan welke kant van het kader?
 - Ik zie hier een paar verschillend geknipte randen. Kun je er nog meer bedenken?
 - Voor welke vorm zou deze manier van knippen geschikt zijn? Vertel eens.
5. Houd eventueel aan het eind van het onderzoek een tussentijdse beschouwing; in groepjes of klassikaal. Je kunt hiervoor de nabeschouwsingsvragen onderzoek gebruiken.

Uitvoeren

1. Na het schuiven worden de stukjes papier vastgeplakt en bewerkt. Er kom nu ook steeds meer aandacht voor details.

Evalueren

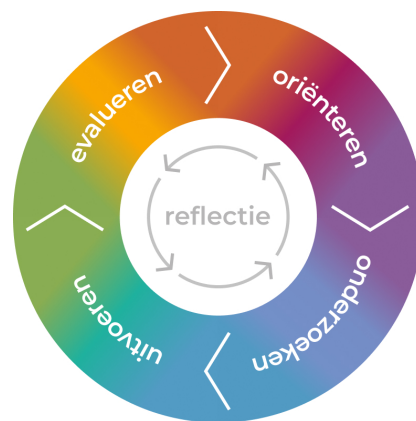
Klik op 'Nabespreken: wat hebben we geleerd?'

Bespreek de vragen op het digibord klassikaal of laat leerlingen de vragen in groepjes of individueel beantwoorden. Mogelijke vragen:

- ◆ Welk fruit ziet er zo uit dat je het wel zou willen opeten?
Wat voor sfeer heeft dit stilleven? Waardoor komt dat?
- ◆ In welke werkstukken zie je figuren die zijn afgesneden?
Aan welke kant van het werkstuk zijn ze afgesneden?
Is de afgesneden figuur heel dichtbij of is de figuur afgesneden vanwege het formaat?
- ◆ In welk werkstuk zie je veel verschillende soorten randen? Wijs ze eens aan?
Welke rand vind je heel bijzonder? Leg uit waarom? Past de rand goed bij de vorm? Waarom?
- ◆ Maak een spelletje van de nabeschouwing. Leg materialen en rubbings neer. Laat de leerlingen het materiaal bij de rubbing zoeken.
Welke rubbing is heel duidelijk? Hoe komt dat?
Welke rubbing is gemaakt door het papier te verschuiven? Wat voor effect heeft dat?
- ◆ Hoe ben je op het idee gekomen van de vorm voor je werkstuk?
Was dat je eerste idee? Vertel eens.
Welke vormen vond je eerst niet geschikt, maar heb je later toch gebruikt? Hoe kwam dat?

Spelen met lesfases en lesdoelen

- De lesbeschrijving is een richtlijn, geen keurslijf. Voel je vrij de volgorde van de bouwstenen naar eigen inzicht aan te passen.
- Is het doel van een bouwsteen al bekend, dan is een korte mondelinge herhaling voldoende.
- Vind je 2 nieuwe leerdoelen te veel voor je leerlingen? Kies dan het doel uit dat ze het hardst nodig hebben voor de opdracht. Of splits de les op. Les 1: aanleren werkwijze, les 2: betekenis en vormdoel.

Aanpassen werkwijze

Liever een andere werkwijze bij deze les? Je kunt de betekenisbouwsteen combineren met onderstaande werkwijzes. Wissel je een bouwsteen, kijk dan altijd kritisch naar de voorgestelde volgorde in de lesbeschrijving en pas naar eigen inzicht aan.

- Knippen/plakken papier
- Scheuren/plakken papier
- Teken- en schildertechnieken